

*Винницька Н.В.,
доцент, кандидат педагогічних наук,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
м.Дрогобич
Гудима О.М.,
здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
м.Дрогобич*

САМОСТІЙНА РОБОТА УЧНІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Спроби вивчення питання самостійної роботи почалися ще дуже давно. Давньогрецькі мислителі такі як Платон, Сократ, Арістотель обґрунтували в своїх працях всебічно і глибоко значення процесу активного, добровільного і самостійного оволодіння дитиною знань. При цьому вони припустили, що розвиток мислення людини може успішно проходити тільки в процесі самостійної роботи, а вдосконалення особистості і розвиток її здібностей – шляхом самопізнання і самовдосконалення. Такий вид діяльності приносить дитині радість і самозадоволення, і тим самим усуває пасивність з його боку в оволодінні новими знаннями. Надалі ідея розвитку самостійної роботи при навчанні з'являється у висловлюваннях мислителів і філософів Мішеля Монтеня, Франсуа Рабле, Томаса Мора. В епоху середньовіччя, в розпал процвітання вимагають навчати на практиці дитину самостійності і виховувати в ній вдумливого, мислячого учня. Всі ці думки озвучуються на сторінках праць основоположників педагогіки Ж.Ж. Руссо, Я.А. Каменського, І.Г. Песталотці і ін.

Наприклад, К.Д. Ушинський, вважав, що тільки самостійна робота створює умови для глибокого і міцного оволодіння знаннями і розвитку мислення учнів. Р.М. Мікельсон розуміє під самостійною роботою «Виконання учнями завдань без всякої допомоги, але під наглядом вчителя».

На сучасному етапі шкільна освіта серйозно переформатовується. Постає питання повсякденного впровадження в освіту компетентнісного підходу. Зростає також і вплив зовнішнього освітнього середовища на освітній процес і на його результати, на відносини в сфері освіти, на суб'єкти освіти. Освітній процес в школі спрямований на

досягнення високого рівня підготовки і освіченості учнів. Для вирішення проблем прикладного і теоретичного характеру, він повинен бути самостійним, творчим і достатнім [4, с. 54 – 56].

Інформатика як шкільний предмет має дуже велике і все зростаюче число міждисциплінарних зв'язків з іншими предметами, причому як на рівні понятійного апарату, так і на рівні інструментарію. Багато положень, розглядаються як основа створення і використання нових інформаційних і комунікаційних технологій (ІКТ) - одного з найбільш значущих і використовуваних технологічних досягнень сучасної цивілізації. Разом з математикою, технологією, курс інформатики закладає основи природничо-наукової картини світу і природничо-наукового світогляду [1, с. 19 – 22].

Цілі, на досягнення яких спрямоване вивчення предмета інформатика в школі, визначені виходячи з цілей освіти. Вони враховують необхідність всебічного розвитку особистості учнів, освоєння знань, оволодіння необхідними вміннями, розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей, виховання рис особистості, цінних для кожної людини, суспільства і держави в цілому.

Самостійна робота стимулює в учнів увагу, оскільки при її виконанні школярі зосереджуються на порівнянні, зіставленні безпосередньо предметів, що вивчаються. Одним з найважливіших умінь учнів має бути вміння працювати з підручником, з книгою. Учні при роботі з підручником повинні вміти виділяти в тексті, малюнку, таблиці найголовніше; робити узагальнення; порівнювати; складати схеми, таблиці.

Найбільш ефективним способом формування навчально-інформаційних умінь і навичок на уроці інформатики є самостійна робота учнів. Організація самостійної роботи можлива на всіх етапах вивчення матеріалу: формування нових знань, закріплення вивченого матеріалу і узагальнення і систематизації знань [2, с. 84 – 88].

За характером навчальної самостійної діяльності учнів на заняттях з інформатики доцільно виділити чотири рівні самостійності.

Перший рівень – найпростіша відтворює самостійність. Особливо яскраво проявляється цей рівень у самостійній діяльності учня при виконанні вправ, що вимагають простого відтворення наявних знань, коли учень, маючи правило, зразок, самостійно вирішує завдання, вправи на його застосування.

Другий рівень самостійності можна назвати варіативною самостійністю. Самостійність на цьому рівні проявляється в умінні з кількох наявних правил, визначень, зразків міркуванні вибрати одне та використовувати його в процесі самостійного рішення нового завдання. На даному рівні самостійності учень показує вміння виробляти розумові операції, такі як порівняння, аналіз. Аналізуючи умову задачі, учень перебирає наявні в його розпорядженні засоби для її вирішення, порівнює їх і вибирає більш дієве.

Третій рівень самостійності – частково-пошукова самостійність. Самостійність учня на цьому рівні проявляється в умінні з наявних у нього правил і приписів для вирішення завдань певного розділу інформатики формувати узагальнені способи для вирішення більш широкого класу задач, на вирішення завдань з іншого розділу або з суміжних навчальних предметів; в прагненні знайти «власне правило», прийом, спосіб діяльності; в пошуках кількох способів вирішення завдання і у виборі найбільш раціонального, витонченого; в варіюванні умови задачі і порівнянні відповідних способів вирішення. У названих проявах самостійності присутні елементи творчості [3, с. 55 – 59].

Учень на цьому рівні володіє відносно великим набором прийомів розумової діяльності – вмє проводити порівняння, аналіз, синтез, абстрагування. У його діяльності значне місце займає контроль результатів і самоконтроль. Він може самостійно спланувати та організувати свою навчальну діяльність.

На заняттях самостійна робота деяких учнів носить творчий характер. Тому доцільно виділити вищий, четвертий рівень самостійності – творчу самостійність.

Відповідно до виділених рівнями здійснюються чотири етапу навчальної роботи. Кожен етап пов'язаний з попереднім і з наступним і повинен забезпечувати перехід школяра з одного рівня самостійності на наступний.

Отже, психолого-педагогічні умови організації самостійної роботи є включення в освітній процес тих засобів, які оптимізують діяльність вчителів та школярів; посилення ролі контрольної-діагностичних процедур для підвищення ефективності самостійної роботи; формування активно-пошукового рівня самостійності школярів через використання дидактичних засобів освітнього процесу; облік індивідуальних стилів навчальної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демченко О. Реалізація основних підходів, методів та форм організації самостійної роботи у сучасній педагогічній практиці// Рідна школа.– 2006. - № 7. – С. 19 - 22.
2. Марчук Л.Б. Самостійна робота як метод урізноманітнення навчальної діяльності учнів // Рідна школа. – 2000. – № 4. – С. 84-88
3. Митник О. Дисципліна розуму – складова мистецтва мислити молодших школярів// Початкова школа.– 2007. - № 4. – С. 55 – 59
4. Самоук М.П. Самостійний підхід до навчання учнів початкових класів // Початкова школа. – 2005. – № 3. – С. 54-56

Винницька Н.В.,
*доцент, кандидат педагогічних наук,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
м.Дрогобич*
Ковалишин М.М.,
*здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка,
м.Дрогобич*

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасний світ стає все більш залежним від комп'ютерних технологій, так як вони все більше використовуються в усіх сферах суспільного життя. Для мільйонів людей комп'ютер перетворився в звичний атрибут повсякденного життя, став незамінним помічником у навчанні, в роботі і відпочинку. Він звільнив людину від рутинної роботи, спростив пошук і отримання необхідної своєчасної інформації, спілкування між людьми, прискорив прийняття рішень. Все це призвело до появи нового типу культури – інформаційної. І опанувати її люди починають вже в ранньому дитинстві. Тож комп'ютеризація навчання в початковій школі об'єктивний і природний процес, це вимога сьогодення.

Модернізація шкільної освітньої системи в Україні передбачає зміну засобів і форм пізнавальної діяльності учнів, виділяючи при цьому значущу роль